

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАESTODНЕВНО

ГОДИНА IV • БРОЈ 71. • 10. ДЕЦЕМБАР 1975.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

Интервју Милана Митровића, секретара Комитета ОК СК Будва

НОСИЛАЦ БИТКЕ ЗА САМОУПРАВНЕ ОДНОСЕ

ПИТАЊЕ: Како оцењујете садашњу активност организације Савеза комуниста у нашој општини?

ОДГОВОР: Организација Савеза комуниста имала је као основни задатак спровођење уставних одредба и резолуција X. конгреса СКЈ и VI конгреса СК Чрпе Горе. Ту се дosta урадило и пошло напријед и тој ћемо оријентацији посветити још више пажње.

Мада су већина чланова СК искрени радници и пропагатори нашег самоуправног друштва, ипак, у садашњој динамици, појединци не улажу максималне напоре на извршавању задатака, нити су активни у потпуности мјери и у односу на проблеме које њихове организације решавају. Зато морамо предузети одговарајуће мјере према таквим члановима Савеза комуниста, па и према организацијама које чине једно активне у своје раду. У Савезу комуниста не смијемо имати пасивне посматраче, како их је неко назива — ћутологе.

ПИТАЊЕ: Комитет дosta пажње посвећује младима и залаже се за њихово укључивање у све токове нашег самоуправног друштва. Да ли су, на основу досадашњег искуства, млади кадрови оправдани указаној повјерењу, односно да ли сте задовољни досадашњом активношћу омладинске организације?

ОДГОВОР: Мада наша омладина живи у средини која још није хомогено социјалистичка, где владају још неки фактори несоцијалистичког понашања, с правом можемо рећи да она наставља револуционарне традиције СКОЈ-а. Но, пошто се још није афирмисала у довольној мјери, треба усмјерити напоре на њену бољу организованост. Општинска конференција СК Будва, Социјалистички савез, Синдикат и Савез бораца брину о раду и васпитању младих као о неинспирном врелу стручних кадрова и снага које ће у датом моменту заузети најодговорније функције у друштву. Наша је трајна обавеза да их припремамо за ту улогу. Иначе, може се рећи да у овој фази нашег развоја Општинска конференција ССО није у потпуности одговарила задацима који се пред њу постављају, што подразумијева потребу њеног свестранјег ангажовања. Ми се не можемо задовољити вансезонском активношћу омладинске организације. Она треба да се одвија континуирано током читаве године, а

нарочито у љетњем периоду, када наша ривијера постаје стјениште великолепног броја туриста, јер ми сматрамо младе као основни фактор нашег јединственог система друштвене самозаштите.

ПИТАЊЕ: У једној ранијој изјави казали сте: „Морамо довести праве људе на праве мјеста“. Колико се од тога остварило, да ли сте задовољни резултатима и што се у Општинској конференцији Савеза комуниста по том питању планира?

ОДГОВОР: На том плану постижемо извјесне резултате, али, с обзиром да је то дуг процес, не могу се како се каже, пре коно неки искоришћени неке људске навике, поготову не тренутном акцијом. Преостоји студија рад који ће унапредити плодом, јер је оријентација правилна, а и проблем је постављен како

ПИТАЊЕ: У вези кадрова још нешто: да ли је брига о кадровима свуда једнако изражена? Има ли случајева чувања положаја, форсирања посаца и пријатеља — стварања „кланова“ по крви и табии?

ОДГОВОР: Посебни услови историјског развијатка утицали су да и на нашем подручју промакну неки облици наратуле племештаве, традиционализма и других атрибута прошlosti. Доста се текио ослобађамо робијске „муштуре“, па и „пријатељаштице“ у чијој је основи лични интерес. Не треба бити против његовања обрећених позитивних традиција, чак, треба, као такве

развијати, али сам енергично против оних које могу негативно утицати на политичку ситуацију у нашој општини. Несхватљиво је, наиме, да неки чланови Савеза комуниста може да буде ближи робак или племенник с погрешном идеолошком оријентацијом него исправан грађанин или комунист из другог братства или племена. Такви чланови нијесу усвојили идеологију СК, а она треба да буде саставни дио живота и рада комуниста.

ПИТАЊЕ: Чини нам се да база је доволно активна, иако су по питању информисаности постигнути задовољавајући резултати. Шта о томе мислите и шта предлажете?

ОДГОВОР: Још нијесмо остварили базу да се чека иницијативу од виших партијских форума. База мора бити носилац идеја — она остварује програм Савеза комуниста и мора праучити слабости. Будући да се она прва и сукобљава са одређеним проблемом, логично је да прије свих и реагује. Мада су у бази провејавале неке слабости, испуњене нарочито у доби либерализма, од којих се иако споро успјешно и ефикасно опоравља, она се данас ухватила у коштац са јаснотима проблема. Криза, у коју је база била запала постепено јењава и мислим да је углавном преbroјена и да се послије X. конгреса СКЈ и Шестог конгреса СК ЦГ опоравила толико да је постала носилац битке за афирмацију самоуправног социјализма.

ПИТАЊЕ: У вези кадрова још нешто: да ли је брига о кадровима свуда једнако изражена? Има ли случајева чувања положаја, форсирања посаца и пријатеља — стварања „кланова“ по крви и табии?

ОДГОВОР: Посебни услови историјског развијатка утицали су да и на нашем подручју промакну неки облици наратуле племештаве, традиционализма и других атрибута прошlosti. Доста се текио ослобађамо робијске „муштуре“, па и „пријатељаштице“ у чијој основи лични интерес. Не треба бити против његовања обрећених позитивних традиција, чак, треба, као такве

развијати, али сам у руководствима друштвено-политичких организација били више оријентисани на форумски рад него на дјеловање у бази. Мислим да са таквом праксом морамо прекинути, јер су руководства делегирани од базе и морају остати и дјеловати као њен нераскидиви dio.

ПИТАЊЕ: Самоуправне интересне заједнице само са свим другим политичким структурама могу оправдати своју улогу, а оне дјелују, скоро увјек, свака за себе, не информишући доње радне људе и грађана. Као којо оцењујете њихов досадашњи рад и шта предлажете?

ОДГОВОР: Интересне заједнице имају значајну улогу у развоју нашег самоуправног друштва. Тешко је схватити како неки људи, па и чланови СК, не могу да признате чињеницу да је слободна размјена, у ствари, интерес међусредних производњача. Сви су на ријечима за спровођење уставних начела, да про-дубљивање и развој самоуправног социјализма, а не дјелује, као да нестане, то не остварује. Има случајева да се делегати не могу у два три сазива састати! Тешко је у развоју самоуправних интересних заједница очигледне су и због помажања стручног кадра. Мислим да би више самоуправних интересних заједница требало да опслужује једна стручна служба, која неће прерасти у апарат, нити узимати ликовати, а и оставарене сре-дставе. По мојој оцењи, делегати самоуправних интересних заједница нијесу остварили потребни контакт са базом и делегацијама које представљају. У таквим условима делегат дјелује у своје име, а не у име базе која га је делегирала, а чије

интересе треба да заступа и у складу са њеним смјерницама дјелује.

ПИТАЊЕ: Како оцењујете досадашњу активност ССРН и Синдиката и који су најважнији задаци ових друштвено-политичких организација у садашњем политичком тренутку?

ОДГОВОР: Као најмасовнија друштвено-политичка организација, ССРН је и код нас, у доба либерализма, као уосталом и Синдикат, био прилично пасиван. Са активирањем Савеза комуниста у нашој општини почине да се осјећа побољшање рада и ових организација. Сада су у току избори и у једној и другој организацији. Оне треба да буду основни носиоци развоја делегатског система у једним заједничким организацијама узредним уздржавајућим радом, па је веома важно да се у овим срединама у руководству изаберу спо собни и афирмисани борци за развој нашег самоуправног друштва. Ово тиме прије што је и X. конгрес СКЈ, у својим основним политичким ставовима, утврдио да је најважнији задатак Социјалистичког савеза и Синдиката досљедна реализација делегатског система, његовог учвршћења и афирмације, као средstva и облика владавине радничке класе.

ПИТАЊЕ: Школству се у последње vrijeme посвећује посебна пажња, а у току су припреме за почетак изградње прве фазе школског центра. Како оцењујете ове акције?

ОДГОВОР: До недавно наша општина је била, такорећи, без омладине, због тога што нијесмо имали срđaих школа. Што значи омладина за сваку средину узвериши смо се некон отварајући Средње туристичке школе и Гимназије. Услови под којима ове школе раде, као и Основна школа у Будви, не одговарају педагошким нормативима. Прва фаза изградње Школског центра треба ускоро да отпочне. Наша друштвено-политичка заједница треба да обезбедије сре-дстава да се овај објекат комплетно изгради. Морамо признати да смо у досадашњем периоду друштвеним стандардом прилично запоставили на рачун индивидуалног. Такве грешке не смију се поновити. Наша ривијера је окосница црногорског туризма и неопходни су нам најважнији кадрови у угоститељству. Мислим да неће прони много времена када ће се указати потреба за отварањем више туристичке школе у Будви.

ПИТАЊЕ: У чему се огледа активност противника курса Савеза комуниста: остатака класног непријатеља, догматичара — стаљиниста и неосталјиниста, либерала и бирократских елемената?

ОДГОВОР: То су остати прошlosti, поражени на одређеном степену друштвеним развијатка. Появили су се као неминовна противтурbeчност и још увијек су ту и тамо присутни. Они су регеријанци према нашем развијатку и чекају моненат за дјеловање. Њихов простор за дјеловање је тада где активност Савеза комуниста ослаби. Мислим да је на нашем подручју за такве све мање простора. Код нас се у задње вриједе запажа појачана активност цркве, која у неколико прелази законске регулативе. Пояедици свештенци користе сахране и разне друге вјерске обреде да непознати дјелује предике, који-ма настоји да пропагирају своју идеологију. То се догађа и у присуству појединачних чланова Савеза комуниста, који не реагују, чак, ни у случајевима када се ради о очигледним националистичким иступима.

Разговор водио
Димитрије Јовановић

Приликом пријема у Пионирску организацију, представници најмлађих посетили су са својим васпитачима Скупштину општине, где их је примио други Милан Митровић

ИЗ РАДА ОРГАНИЗАЦИЈА САВЕЗА КОМУНИСТА

База за окрупњивање туристичке привреде

У уводном излагању Жарко Драговић, генерални директор „Монтенегротуриста“ нагласио је да је сачињен радијски материјал основног докумената плана развоја до 1980. године, али до његовог коначног усвајања треба оставити још доста послова, јер сваки радијски човек треба да буде по детаљу упознат са задацима своје основне организације у наредном периоду. У току четврогодишњег плана развоја предвиђа се изградња 3.600 нових лежаја — 1500 у хотелима „А“ категорије, а остало у објектима високе „Б“ категорије: рента-вилама, мотелима и деландансима. Поред тога, предвиђа се реконструкција „Авале“ у Будви, „Оливе“ и „Ривијере“ у Петровцу, „Лида“ у Улцињу, „Гранда“ у Цетињу... Такође се планира изградња нових и проширење постојећих аутокампова, тако да ће се добити око 6.500 нових кам-јединица. До 1980. године предвиђа се изградња више објеката ванпансионаске потрошње, што ће обогатити садржај укупне туристичке понуде.

ИНВЕСТИЦИЈЕ ЋЕ СЕ БРЗО ИСПЛАТИТИ

Знатна средства биће уложена у објекте основне инфраструктуре — водовод, канализацију, паркинг-простор, уређење и опрему плаја. Укупне инвестиције у оквиру средњорочног плана развоја „Монтенегротуриста“ планирају се у износу 1.277.900.000 динара. То је при

СРЕДЊОРОЧНИ ПЛАН РАЗВОЈА И ЗАДАЦИ КОМУНИСТА НА ЊЕГОВОЈ КОНАЧНОЈ ИЗРАДИ БИЛИ СУ ГЛАВНА ТЕМА КОНФЕРЕНЦИЈЕ СК „МОНТЕНЕГРТОРУИСТА“

лично велика сума — тога су овде свјесни, али, исто тако, сматрају да ће се инвестиције брзо исплатити, јер се улажу у такве природне амбијенте наше обале која је једна од ријетких на свијету, а то се може рећи и за планине, и језера. Да би се таква природна богатства искористила, нијесу потребна само средства него и свијест сваког радијског човека да туризам није само изградња хотела, већ и посједовање још много чега, а у првом реду садржајнија понуда, бољи сервис и правила однос према госту. Таква свијест и схватања, захваљујући дугоодињском искуству у овој привредној грани, већ су преовладала код одговорних људи.

Параелно се дискусијом о средњорочном плану развоја, Конференција је закључила да се изради и план рада за 1976. годину, у коме се приоритетно место даје завршетку започетих објеката и припреми за прихваташње домаћих гостију чија се „најезда“ очекује пуштањем у редовни саобраћај пруге Београд — Бар.

БРЖЕ РЕАГОВАТИ НА ИНИЦИЈАТИВЕ ЗА ИНТЕГРАЦИЈУ

На скупу комуниста „Монтенегротуриста“ било је ријечи и о неким питањима у

вези даље интеграције туристичко-угоститељске привреде у Црној Гори, о чему је информацију поднио помоћник генералног директора МИШО БРАИЛО. Заузет је став да „Монтенегротурист“ треба да буде основ за окруживање туристичко-угоститељске привреде у Црној Гори, што је и зацртано у материјалима Шестог конгреса СК Црне Горе. Сматра се да треба брже реаговати на иницијативе за интеграцију с „Монтенегротуристом“, које долазе из неких општина сјеверног дијела Републике — Плава, Иванграда и Биглог Поља.

Монтенегротурист је отворена организација за све иницијативе у погледу даљег удрживања рада и средстава — рекао је Мишо Браило. — Већ је формирана таква техника односа у сектору продаје, снабдевања, финансија, пропаганде и других заједничких послова да стручне службе могу опслуживати и далеко већи број организација.

Закључено је да се и са оним угоститељским организацијама, које из било којих разлога још не желе да удржију рад и средства с „Монтенегротуристом“, оствари узајамна сарадња, како директно, тако и преко Привредне коморе, Туристичког савеза и Самоуправне интересне заједнице за туристичку пропаганду.

У раду Конференције узео је учешћа и Обрен Станишић, члан ЦК СК Црне Горе, који је досадашњи рад „Монтенегротуриста“ оцјенио као позитиван, истакавши да су ставови Конференције у погледу даље интеграције туристичко-угоститељске привреде сасвим исправни. Он је нагласио да је добро што у радију организацији већ влада осећај солидарности и спремности да се помогне онима који се још увијек боре с тешкоћама. У наставку излагања, Станишић је говорио о привредној ситуацији у нашој републици и подстакао да главни терет борбе за стабилизацију треба да понесу осовине организације удржавајућег рада, а одговорност за успјех пада на Савез комуниста.

Владимир Станишић

ЈЕДНО ЛОВИШТЕ

До сада су на територији наше општине постојала два ловишта. Првом су припадале све катастарске општине бивше будванске општине и оно је било предато на газdованje и управљање Ловачком друштвом у Будви. Друго, Паштровско ловачко друштво обухватало је подручје катастарских општине бивше паштровске општине.

Како су се годишње скупштине оба ловачка друштва изјасниле да интеграцији, предложен је да се установи једно ловиште за цијelu територију општине под именом „Ограђеница“, које ће представљати заокружену цјелину са еколошким и другим природним условима за успјешан развој ловства.

Јединственим ловиштем обухваћени су сви друштвени и приватни посједи, изузев површине на којима постоје стамбени и други објекти, расадници, паркови и земљиште које служи за комуналне, војне, научне и наставне потребе.

У Петровцу је за вријеме славља и дрвеће било окићено

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Шире се комунистичке идеје

ЧЕТРДЕСЕТЧЕТИРИ РИЈЕЧИ УКЛЕСАНЕ НА МЕРМЕРНОЈ ПЛОЧИ ЧУВАЈУ ОД ЗАБОРАВА једно значајно историјско раздобље у које је настала, живјела и, послије кепуће године дана рада, насиљно угушена петровачка црвена општина. Ево тих ријечи:

„Ова зграда је спомен револуционарне прошлости Паштровића. 1919. ондје се састајала једна од најстаријих ћелија Комунистичке партије Југославије. 18. септембра 1920. године, на чоје се завијорила црвена застава прве комунистичке општине на Јадрану, чији је рад насиљно прекинула ненародна власт 21. јула 1921. године.“

Пред изборе за Уставотворну скупштину Петровчани, добротворци су Солунског фронта, развили су запажну политичку активност. Одшетајени исејана Октообарске револуције, организовали су прву ћелију КПЈ у овом крају, која је имала велики утицај у народу. Тако су на збору одржаном 29. августа 1920. године, кога је присуствовало неколико стотина грађана, испољена првокомунистичка расположења, а представници Радничке странке (која је била сазвана збор) бокотовани су од откупљеног народа. „РАДНИЧКЕ НОВИНЕ“ писале су о томе у броју 258. У напису под насловом „ПРВА СОВЈЕТСКА ОПШТИНА НА ЈАДРАНУ“ истиче се да је збор код манастира Режевићи претворен у збор комуниста, па се, поред осталог, каже:

„Ова догађај, који се одиграо у Паштровићима, најбоље показује шта све могу постићи свјесни сељаци комунисти. Када би се сви сељаци угледали на другове Паштровиће, не би у овој земљи било више ни радикала, ни демократа, ни ма које друге буржоаске партије. Све оне би отишле до ђавола, јер ово није земља буржоаских паразита и гулникожа, већ земља радника и сељака који су је нападали и нападају својим знојем и својом крвљу.“

Живјели сељаци — комунисти из Паштровића!

Не дugo потом одмах пошто је 18. септембра 1920. године, Покрајинска влада за Домаћинство погодила нову општинску управу у Петровцу, тадашњи командант мјesta у Будви, а у току прошлог рата познати издајник Владко Вукановић извјештава свог претпостављеног, команданта Зетске дивизијске области на Цетињу „ро-зарном раду петровачких комунара“.

„Част ми је извијестити команданта“ — ПИШЕ ВУКАНОВИЋ — „да сам 28. овог мјесеца (септембра) обилазећи територију подручног ми одјека, дошао у Петровац и ујвијерио се да у цијeloј општини, а нарочито у Петровцу, међу становништвом влада потпуна анархија.“

Ширење комунистичких идеја повећава се сваким даном све више, благодарећи популарном, без икакве контроле, самоволном раду општинске управе и недавно изабраном предсједнику петровачке општине који припада Комунистичкој партији.

Како сам извијештен, они одржавају сталну везу с комунистима у Дубровнику и Котору преко својих појареника, који добијају путне исправе једино од свог предсједника општине.

Колико сам се могао лично, а и преко других, ујвијери, тај комунизам из дана у дан пролази у крајњу самовољу и настраја на власт и земаљске законе као да их и не постоји.

Жандармерија је немоћна да обавља своју дужност како треба, па макар и најсавјеснија била, а не онаква каква је — уплашена њиховим држким поступањем и самовољним поступцима према појединцима“.

Како што на мермерној плочи пише, Црвена петровачка општина је престала с радом 21. јула 1921. године послије убиства творца Обнане и министра унутрашњих дјела Милорада Драшковића. Она, десетим, није угушена, већ је у срцу народа остала да живи као примерје, подсјек и путоказ.

ИСТРАЖИВАЊЕ НАФТЕ НА ЈАДРАНУ

У очекивању „Црног злата“

НА ДИЈЕЛУ ЈУЖНОГ ЈАДРАНА, у такозваном епиконтиненталном појасу, почела су недавно истраживања морског дна у циљу проналажења нафте. Которско предузеће „Југопетрол“, у заједници са иностраним партнером, виши истраживања на дијелу Јадранског мора који припада нашој земљи, а на основу уговора о заједничком улагању и сарадњи на истраживању, производњи, преради и продaji нафте, који је потписан 1. јуна 1973. године.

Према овом уговору, страни партнери изводи и стражне радове на властити ризик и сопственим средствима, а у случају проналажења нафте у комерцијалним количинама започињу заједничка улагања ради експлоатације и производње нафте.

Након регионалних и детаљних сеизмичких снимања и обраде података одређена је локација прве истражне бушотине, која се налази око 16 миља од наше обале. Радове изводи амерички брод-платформа „MURRIC ANE“, који је власништво фирме „ODECO“ из Њу Орлеана и плови под америчком заставом. Овај брод стигао је на позицију 1. новембра, а бушење је почело два дана касније.

Како смо обавјештени у которском предузећу „Југопетрол“ радови на бушењу ће трајати два мјесеца, а за то вријеме ће се на брод допремити из иностранства специјална опрема — стројеви, цијеви, сврдла и приручни материјал, који се не производи у нашој земљи.

До сада је бушено на дужини од 3.300 стопа, односно 1.000 метара, а на дубини од 1.500 до 5.000 метара очекују се први резултати — рекао нам је инжењер Грба из „Југопетрола“. Ова бушотина представља најперспективнији подухват до сада на нашој обали, а радови на истраживању стајаће 5,5 милиона динара.

— Велики сам оптимиста — рекао нам је инжењер Божидар Којићић, једини југословенски стручњак на броду — платформи, који врши стручни надзор над извођењем радова. Нафте би требало да буде.

Након двомјесечних бушења предстоји обрада података, а резултати ће бити познати половином јануара.

С. Грегорић

Марко Станишић — Стари

Крсто Јовов Станишић

Перо Вуров Станишић

Јово Ников Станишић

Пред тридесетчетврти рођендан Југословенске на **КАКО СУ УМИРАЛИ ПР**

ТРИДЕСЕТ ГОДИНА ЈЕ ПРОШЛО од када је и посљедњи пали борац затворио очи, остављајући у већ сванулој зори садашњим и будућим генерацијама непресушни извор надахнућа. Тридесет година је прилично дуг период, али, исто тако, и врло кратак да би се могло исцрпити и омеђити револуционарно наслеђе једне славом овјенчане генерације. На њему су годинама, у току револуције и послиje ње, радили историчари и ратни хроничари, књижевници и умјетници, научници и револуционари, професионалици и аматери.

Пошто припадам овим посљедњим, читајући записи других и прелистававајући с времена на вријеме своје доста невјеште и на брзину вођене забиљешке, које ме ових јубиларних дана враћају минулом времену и људима којима се све дугује, покушаћу, бар на овај начин, да неке од њих сачувам од заборава.

Поводом тридесетогодишњице Прве пролетерске бригаде, прије три — четири године, књижевник и борац Радоња Вешовић у својој књизи посвећеној тој бригади „Колона и видици“, рађајући хронолошки догађаје, заслуге и прегнућа ове јединице у њеном 22.000 километара дугом борбеном маршу, биљежи да је на том путу, поред осталих, пало осам Станишића.

Уз 34-годишњицу Југословенске народне армије наш дуг је да сачувамо од заборава оне који су својим животима уљепшали и увећали славу ове легендарне јединице, односно да се и данас — и увијек — сјећамо њих. Овом приликом задржимо се на ликовима осмороце Станишића — браће, рођака и стричева — храбрих бораца Првог батаљона Прве пролетерске бригаде. Били су свјесни борци, прекаљени бомбаци, пушко-митраљесци, водници и командирни — пролетери: Марко, Филип Крсто, Перо, Јово, Нико, Душан и Крсто Ников. У славној колонији кретали су се друмовима и беспутним људима Југославије. Њихова животна стаза не смије се изгубити из вида. Она мора бити присутна, као и оног момента када је њихова крв росила планинску траву или се њихови прсти у самртном грчу забадали у смрзнуту сремску земљу.

СЕДМОРИЦИ СЕ НИ ГРОБА НИ
ЗНА

СВИ СУ НАСТАЛИ У ОВИМ
ШКРТИМ И СУРОВИМ по-
ловћенским точилима. Ра-
сли су под истим условима, а са
истог, непрекинутог времла напаја-
ли се чојством, јунаштвом и дру-
гим врлинама, одвајкада његовим
у овом кршу. Свима је био једнак
и крај. Разлика је само у томе што
су га једни дочекали у зрелијим
годинама, а други су били подбра-
нили прије сванућа да би дозвали
лепшу будућност, којој су посве-
тили све дјечаке и младалачке
снове и за коју су дали своју не-
доживљену младост. Свима је био
исти пут, од сељачког дјечака до
узорног борца и командира. Вое-
ли су их и поштовали подједнако
и старији, и равни њима, и потчи-
њени. Увијек су радо били виђе-
ни у колони. У огњу борбе сви су
постали чланови Комунистичке
партије Југославије и на дјелу до-
казали да су тог високог звања
достојни и другима су служили
за примjer. О сваком од њих може-
гла би се написати прилично дуга

и истината прича. Простор не до-
зволјава више него да од њихове
врло бурне и богате биографије
наведем њен крај — крупну њихо-
вог дирљивог кратког живота.

**НА ЊИХОВЕ ГРОБОВЕ НИКО НИЈЕ ПОСВЈЕЖИХ НИ УВЕЛИХ КАРАНФИЛА! ЊИ БОВИ НЕЗНАНИХ ЈУНАКА. ЗАЈЕДНИЧКА
А СПОМЕНИК ИМ**

самим тим и Ст
Послије о
рада. Права про

рада, Прва про-
упућена је на С-
сљедњи ратни з-
лих Станишића
страна срemsка г-
заједничка гроб-
раца из скоро с-
лавије. Снабдје-
јом техником, н-
укопао дубоко и-
испољио масовни
бораца који су
минских поља и-
рачуна о губици
метар по метар
земљу.

Десетог де-
не на прилазима
путу за Винкови
кваријала је П-
бригада, а нарочи-
таљон, који је
консолидоване и
чке положаје. З-
љон је изгубио
из свог састава.
нарочито се ист-
код једног сала-
но послије мин-
љеријске ватре
сваку цијену до
Никова Станишић
дешавало у сумра-
кембра, требало
заузета салаша,
кета, као знак да
квидирано. На Је-
пошао у јуриши.
један за другим.
ку ситуацију, бомбе и од пали-
узео ракетни пиш-
у правцу салаша-
ља и успио да и-
је био знак за с-
је том приликом
његове јуначке
армије „ЗА ПОБ-
тих дана чланат-
„ЈЕДНА НЕУГА-
у коме се Јовова
упоређује са смр-
твомолаца — Пан-
локоламском дру-

како се говорило, били „петомет-
ковићи“. Сва наша резерва и бој-
на опрема налазила се на издај-
ничким четничким леђима, па
чега што се изме.

На Марково мјесто у стројују
Првог батаљона стигли су други
Станишићи. Као да је Маркова
крав звала на освету, као да се и
грабио кад ће и што прије напла-
тити дуг од крвника, први ће пас-
ти његов синовац Крсто, један од
првих скојевских и омладинских
руководилаца у Маинама. Дана 28.
маја 1944. године, три дана послије
десанта на Дрвар, док је Прве
пролетерска дивизија, као зашти-
тница Врховног штаба, развијала
њемачки обруч на линији Млинци-
ште — Црни потоци у Босанској
крајини, у крвавом јуришу Прве
пролетерске бригаде, пао је као
пушкомитраљезац Крсто Јован
Станишић. Његово тијело остало
је у гомили лешева Принц-Еуген
дивизије, где су фолксдојчери
на својој кожи осјетили шта зна-
чи пролетерско „Ура!“.

ЈЕДНА НЕУГАШЕНА РАКЕТА

С ЕДМА ОФАНЗИВА БИЛА ЈЕ У ПУНОМ ЈЕКУ. Непријатељ се свом жестином био обorio на Праву пролетерску дивизију као заштитницу Брховног штаба. Петог јуна 1944. године, испод Зец-планине, у близини извора Брбаса, пао је други Станишић - пушкомитраљезац Пере Ђуров, под природи миран и ненаметљив борац, али један од оних који су као камен станац остајали на борбеним задацима и чије оружје за живота никада није захутало.

Пролазили су дани и мјесеци. Разбијани су непријатељски обручци један за другим. Дошао је час када су се наше јединице премале за одлучујући прород у Србију. Преживјели Станишић постали су десетари, водници и командри. Србија је ослобођена. У славним и побједничким биткама наших елитних јединица, једно од почасних мјеста припало је Првој пролетерској бригади, па

Обада: Зборно мјесто на које се нијесу вратили

родне армије

ПРОЛЕТЕРИ СТАНИШИЋИ

МОЖИО ВИЈЕНЦЕ. НА ЊИМА НЕМА НИ КОВА ВЛЧНА ПРЕБИВАЛИШТА СУ ГРОЊИХОВА ГРОБНИЦА ЈЕ РОДНА ГРУДА, Е ЊЕНА СЛОБОДА

ишићима у њој. Ослобођења Београдска бригада је најчешћи фронт, појатак превижевјен пролетера. Пројектица постала је ћупа хиљада бораца краја Југославије. Најсавршенији пријатељ се био земљу. Тамо се превожијам наших пријатеља преко често не водећи а, успијевали да ослобођају своју

твудар Њемаца. Пролетерима је успјело да са Јова скину оружје и Орден за храброст, да узму његову легитимацију, коју је издао Први пролетерски корпус, и спомен-књижницу коју су добили учесници у бици за ослобођење Београда — сву имовину овог јуначка. Те ноћи дошло је до „роکада“ наших јединица. Бригада је повучена са фронта да би се попунила из допунских батаљона и одмах је упућена према Чаковцу.

Замолио сам Крста Н. Станишића у њемачкој војсци да се послије спали црвена рапорта упориште лијевог позив, вод је адали су борци Увиједши тешко је покупио и од рањених, ољ и сам јурнуо Стигао је до цијали ракету, што је јуриш, али огинуо. Поводом документима, ко ли ће једне и друге сачувати.

ЗНАЦИ РАСПОЗНАВАЊА — РАФАЛИ ИЗ АУТОМАТА

И ЗМЕВУ СЕЛА ЧАКОВЦИ И ЊЕГОСЛАВЦИ лежи велика барутница. Дана 14. децембра 1944. године, заправо у току ноћи, скоро цијела Прва пролетерска дивизија ангажована је на форсирању ове препреке, једног од најкривавијих попришта на читавом Сремском фронту. Као претходница упућена су три батаљона Прве пролетерске бригаде. Њихов задатак је било је необично тешак. Газећи воду до појаса, а на неким мјестима и преко главе, мјоги нијесу успјели да изађу на другу обалу, не само због непријатељске ватре, већ јер су се давили у води. Ипак, најзад је успостављен мостобран, који се широ метар по метар, а послиje пола ноћи постављен је тројкивни понтонски мост, преко кога су убаџаване све жејединице. Десно од нас стигла је Осма црногорска, а лијево остали батаљони Прве пролетерске бригаде. Пети батаљон Прве пролетерске, који је, такође, читав изгинао на Романији и Јануару 1942. године, поново је формиран тек у ослобођеном Београду. Тада су из осталих батаљона упућени командир и комесари. За командира једне чете упућен је из Првог батаљона Филип Ђуров Станишић, један од најхрабријих бораца Пр-

ве пролетерске бригаде, који је наредбом Штама Првог пролетерског корпуса похваљен за изузетну храброст, нарочито у борби код Мркоњић-Града, када, захваљујући углавном његовој упорности, непријатељ није успио да угрози наше болнице коју је требало хитно евакуисати. А те ноћи, између 14. и 15. децембра 1944. године, када је Пети батаљон убачен да штити мостобран, као да је предосјећао да је то његова последња ноћ, Филип се упутио поред стрељачког строја Првог батаљона да би пројерио ко је од његових другова још жив. Пошто смо се на близину поздравили, он је на целу своје чете и свог новог Петог батаљона похитao на свој последњи борбени задатак. Те ужасне ноћи, на заљеђеној равници, где сњежна вијавица заклања видик, без икаквог орјентира и прекаљеним

КАО ОСМИ ПАО ЈЕ НИКО КРСТОВ

НАШЕ ЈЕДИНИЦЕ САВИЈЕНЕ СУ на узан простор поред воде, а иза леђа непријатеља, поред многих, остали су храбри командир Филип и Крсто Станишић. Тога истог дана, 15. децембра, на положају где се налазила хируршка екипа Прве пролетерске дивизије, дошао је да ме обиђе Душан Станишић. Његова рана није на први поглед изгледала тешка, а пошто је одрађије био навиђао да другује с ранама, он се на њу није ни освртао. Но, као да се смрт близија јој да праће, она је најавила да не прође поред Станишића: у бескрајној колони рањеника, која се кретала са свих тачака Сремског фронта ка Новом Саду, Београду и другим центрима, престала је да куца срце и изузетно храброг Душана Јовова Станишића. До ког мјеста и када је стигао као рањеник овај храбри пушкомитраљезац, десетар и водник до данас је остала тајна.

Између 15. и 16. децембра на положају Прве пролетерске бригаде било је као и претходне ноћи. Иако на веома ограниченом простору, Бригада је упорно бранила мостобран. У стрељачком строју Првог батаљона био је само један Станишић, командир Другог вода Треће чете, Нико Крстов. Овај у безбрјдним окрајинама прекаљени ратник, увијек весели, ведри и најсмијанији борац — љепотан, први пут се за своје другове необично понашао. У његовом Батаљону не само да није више било Станишића, него су били нестали и сви остали борци из наше општине. Те крваве ноћи, коју је провео на мостобрану, када је смрт била свуда присутна, Нико није тражио заједно. Викао је из свег гласа: „Зар ја једини морам да превижим?!“. Другови нијесу могли да га смре. На интервенцију Штаба батаљона, сјутрадан је прекомандован у Штаб бригаде за командира заштитног вода да би се, бар, он једини од осморице Станишића спасио сигурне смрти. Но, као што рекох, смрт је на њих вребала из сваког угла, независно од сваке комбинације. Дошао је по њега кад се најмање очекивала — погинуо је марта мјесеца 1945. године код Ердевика.

У пољедњој бици коју је водио Прва пролетерска бригада, код Бровца испред Загреба, почетком маја 1945. године, погинуо је неки Њемац код кога су пронађена лична документа, ордени и легитимације Крста и Јова Станишића. Овај трофеј „Фриц“ је брижљиво чувао скоро пола године. Ратни дописници слали су пољедње изјавејају својим редакцијама. „Борба“ је тих дана, поводом овог случаја, објавила чланак под насловом „Фриц није стигао да однесе трофеј у Њемачку“.

РАТ ЈЕ ЗАВРШЕН и дуго очекивана побједа је дошла. У Првом батаљону више није било Станишића. На њихове гробове нико није положио вијенце. На њима нема ни свежих ни уврлих каранfila. Тамо где су они гинули узалуд је мајка тражила сина, сестра брата, дјевојка драгог. Њихова влчна пребивалишта су гробови незнаних јунака. Ти гробови не зову на освету — сваки од осмороице се безброј пута сам замијенио. Они траже само једно: да се њихово дјело не заборави.

Рако ДУЛЕТИЋ

Филип Ђуров Станишић

Крсто Ников Станишић

Душан Јовов Станишић

Нико Крстов Станишић

Споменик палим борцима

ЗА МЛАДЕ * О МЛАДИМА * МЛАДИ О СЕБИ

ЗА ДЈЕЦУ ВЈЕТНАМА

Можда нисте знали
ДА СЕ КУГИ НА
ПУТ СТАНЕ

ЕПИДЕМИЈА КУГЕ захватила је Европу 1348. године. Пашто је тадашња медицина била немоћна да опакој болести стане на пут, помор становништва био је страшан. Временом се увидјело да се зараза може ограничити ако се прекине сваки саобрајац с крајевима у којима је куга почела да хара. Тада су у Венецији и Милану, први пут у историји, издати строги прописи о прекиду сваке везе са суседним крајевима. Не дugo потом, 1377. године, и у Дубровнику је заведен први карантин за сумњиве бродове.

ПРВИ АТЛАС
ГОДИНЕ 1570. у Антверпену је штампан први атлас географских карата под називом „Театрум орбис терарум“ у коме је било 70 карата. Будући да су оне давале доста тачну представу о географском познавању земље у то време, морепловци су тај атлас — саставио га је Абрахам Ортелијус — користили око педесет година.

БИБЛИЈА ПРОСТОГ НАРДОА
ЗБИРКА ОД ШЕЗДЕСТАК алегоричних прича о животињама, назvana „Физиолог“, била је око 200. године прије наше ере једино од најчуvenijih књижевних дела у средњем вијеку. Преведена на многе језике, она је стотинама кружила међу европским народима и била је чуvenija и рас прострањењија него сама Библија. Била је толико популарна да је не само читана него и препричавана, а њени преписивачи или преводиоци по својој воли додавали су своје уметке или скраћивали текст, убацујући нове на воду из Библије.

У српској књижевности превод „Физиолога“ налази се у рукописима који потичу из XV вијека. Иначе, идеје из овог дела ушли су у све европске књижевности и нашли су израза и у умјетности, у амблемима извајаним по црквама, чак и у украсима на намјештају.

Десет хиљада ћачких торби

ЊЕГОВАЊЕ СОЛИДАРНОСТИ саставни је дио васпитног програма Савеза пионира Југославије, чије су акције познате широм наше земље и на међународном плану. Године 1961. за дјецу Алжира сакупљено је 12 милиона динара ради опремања десет монтажних школа и куповине одјеће и обуће за 10.000 дјечака и дјевојчица. Захваљујући тој акцији, описане је на свом матерњем језику 4.000 најмлађих који су били избегли у Тунис.

Пионирски Југославије пружили су помоћ дјеци Агадира, послије разорног земљотреса, затим, 1972. године, дјеци Бангладеша. Те исте године за дјецу Вијетнама сакупљено је 78 милиона динара за изградњу школа, а двије године касније 73 милиона динара за набавку опреме у дјечим установама.

Запажене резултате дала је акција пионирске солидарности: из обнове Дома пионира у Скопљу, послије земљотреса 1963. године, када је сакупљено 80 милиона динара, за изградњу Дома пионира у Бањи Луци (1967/70), када је скупа с прилозима из иностранства сакупљено око 60 милиона динара, и за изградњу спомен-обиљежја Башкији на Јабуци.

Ове године, од 8. до 14. децембра, траје Недеља пионирске солидарности за помоћ дјеци Вијетнама под лајром „Десет хиљада ћачких торби за наше вијетнамске другове“.

Од пионира се очекује да у својим школама преко пионирских одреда и заједница, по својим селима и градовима преко библиотека и клубова и домова пионира манифестишују своју подршку дјеци ослобођеног Вијетнама односно да сваки пионирски одред, кроз своје разноврсне активности, оствари средства за куповину једне ћачке торбе која ће бити опремљена са десет свески пет оловака

и комплетним прибором за цртање сликање.

Пожељно је да се у свакој торби нађе и једна пионирска марама и значак. Дух „малих људи велике воље“ и даље надаћуће младе генерације које се школују, да у најскорије вријеме претворе давни сан у стварност.

Поводом „Недеље пионирске солидарности 75“, Амбасада Демократске Републике Вијетнама упутила је Савјету за васпитање и заштиту дјеце Југославије и Савјету Савеза пионира Југославије писмо у коме, између остalog читају:

„... Побједнички вијетнамски народ изражава искрену захвалност народима социјалистичких и других земаља и свим прогресивним, мирљивим и правољубивим снагама, које су увијек пружале помоћ и подршку револуционарном дјелу Вијетнама, а и данас настављају разне акције солидарности с Вијетнамом у току изградње новог живота.“

Ове године, први пут послије тридесет година, пионирски Вијетнама почињу школску годину у миру — у цijелom ослобођеном Вијетнаму. Сада у нашој земљи више нема сјеник агресора, а непријатељске борбе и меци не разарају наше школе и не паде свеске и књиге и ни ко више не спречава нашу дјецу да се играју и пјевају као сва дјеца слободног свijетa...“

Сваке године у децембру изражава се солидарност кроз успјешну акцију „Недеља солидарности дјеце Југославије са дјецима Вијетнама“, што нашој дјеци даје нове подстицаје и подршку, а помоћ и сарадња учвршћује братске односе међу народима наших земаља...“

Послије коначне побједе вијетнамског народа, ове године, као и у ранијим акцијама „Три милиона срца“ и „Шест милиона пионирских руку за наше вијетнамске другове“, југословенска дјеца изражавају пријатељска осјећања кроз акцију „Десет хиљада ћачких торби за вијетнамске другове“. То је драгоценја помоћ, јер су и она недавно почела школску годину први пут у правом миру, у потпуној слободној земљи.

У име народа и дјеце Вијетнама, ми се најискреније захваљујемо свој југословенској дјеци на саосјећању и хуманости, као и на овој значајној акцији, и од срца им желимо да постижу нове успјехе у учењу и друштвеним активностима и да даљим радом постану достојни грађани који ће наставити дјело очева и дати све од себе у изградњи срећне домаћине Југославије...“

АРМИЈА СЛОБОДЕ

ЖЕЉЕЛА БИХ ДА БУДЕМ ТВОЈЕ КРИЛО

ЖЕЉЕЛА БИХ ДА СЕ ВИНЕМ ПУТ ПЛАВОГ НЕВА, управљајући челичном птицом, бијелом као горски снијег, која ће на крилима, као два цвијета, имати двije звијезде петокраке. Да летим небом, да гледам домовину, дивећи јој се, и њена језера, бистра попут плавинских очију. Гледаћу земљу моју, која је одгајила многе пилоте и јунаке, да је чувају: и свако ко би хтио да је и за милиметар осиромаши, неће добро проћи.

Кад ових дана славимо јубилеј побједе над фашизмом, тридесет година од када су наши народи, заједно с храбрим народима осталих земаља, побиједили најмрачнију силу свијета, моја је жеља да постанем пилот. Читајући о пилотима — херојима, дивећи се њиховим подвигима, завојела сам племениту дужност чувара неба.

Јасно ми је да су сви ти хероји били мушкарци, али знам да би и многе дјевојке жељеле да се, попут птица, вину у небо, и не губим наду да ћу једног дана кружити над својом земљом и брижно је чувати. И ако би некад било потребно да се брани земља, коју волим као мајку рођену, винућу се са писте, ношећи у утроби челичне птице бомбе за проклетог душмана. А ако паднем у борби, знаћу да сам пала бранећи домовину.

Ја сам млада и можда је то неостварљива дјечја жеља, али бих била пресрећна када бих једног дана могла да се винем пут плавог неба. Па, и ако се та моја жеља не оствари, вијук ћу у свом срцу чувати најдубљу љубав и поштовање за наше пилоте који свакодневно чувају слободу, мир и независност моје драге земље и све one које волим — родитеље другове, другарице и радост нашег срећног дјетинства.

ЈУЛИЈА ЦВЈЕТКОВИЋ
ученица VII^а Основне школе „С. М. Љубиш“
Будва

Ријека Сава у визији научника

САВА НАЈВЕЋА НАЈДА РИЈЕКА, дуга је 940 километара. Њен слив се простира на површини од 96.000 километара — колико излази заједно Албанија, Белгија и Швајцарска. На подручју сливове ове ријеке, који захвата Словенију, Хрватску, Босну и Херцеговину, Србију и Црну Гору, живи 35% наше становништва. Нажалост, ово огромно подручје вјековима је било изложено нуђима Саве. Тако је само у току последњих 25 година било 50 великих поплава од којих су неке трајале и по сто дана!

Стручњаци предлажу изградњу низа брана на притокама Саве и стварање 39 великих акумулативних језера. Поред тога, треба изградити три канала, који би растеривали воду главног тока Саве, и уредити седам базена за сушишну воду.

Продучњавањем и регулисањем речног корита побољшао би се пловни пут Савом од Београда до Сиска. Његовим продужењем до Загреба омогућило би се бродови несметано саобраћају између два највећа града. Помоћу канала Шамац — Буковар, дугог 61 километар, Сава би се повезала с Дунавом, а преко њега с пловним системома Дунав — Тиса — Дунав, Дунав — Рајна — Дунав и дунав — Одра — Лаба, послије чега би се бродом могло из Београда стићи и у Западну Њемачку.

Изградњом канала ријеком Купом пробијајући се водени пут од Загреба до Бакра на Јадрану. Постоји и предлог да се од Загреба воденим путем стигне до Јубљане, а одатле до Монфалконе у Италији. Тада би цијelu Југославију могли да прократимо бродом, поготову што је у току изградње пројекта за

оспособљавање Мораве и Варда за пловидбу. Преко ове двије ријеке Дунав и Сава спојили би се са Јадрским морем и Солуном.

Занимљива математика

НЕОБИЧНЕ ЈЕДНАКОСТИ

Спајајући се у бројеве с којима обављамо разне математичке операције, цифре понекад образују необичне и на својевrstan начин линејне комбинације. Ево још два примјера:

$$\begin{array}{r} 15873 \cdot 7 = 111111 \\ 31746 \cdot 7 = 222222 \\ 47619 \cdot 7 = 333333 \\ 63492 \cdot 7 = 444444 \\ 79365 \cdot 7 = 555555 \\ 95238 \cdot 7 = 666666 \\ 111111 \cdot 7 = 777777 \\ 126984 \cdot 7 = 888888 \\ 142857 \cdot 7 = 999999 \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 143 \cdot 7 \cdot 111 = 111111 \\ 143 \cdot 7 \cdot 222 = 222222 \\ 143 \cdot 7 \cdot 333 = 333333 \\ 143 \cdot 7 \cdot 444 = 444444 \\ 143 \cdot 7 \cdot 999 = 999999 \\ 143 \cdot 7 \cdot 512 = 512512 \\ 143 \cdot 7 \cdot 120 = 120120 \\ 143 \cdot 7 \cdot 064 = 064064 \end{array}$$

БИСЕРИ СВЈЕТСКЕ ЛИРИКЕ

МРАМОР БИЈЕЛИ

За живота готово непознат, пољски пјесник Чипријан Норвид (1821 — 1883) имао је посебну љубав за сликарство, а тек крајем прошлог столећа објављена је цјелокупна његова књижевна заоставштина, која је почела да утиче на модерне пјеснике у његовој домовини. Иначе, немирни духа и радознао, као дводесетогодишњак отишао се у свијет да се више никад не врати у Пољску. Путовао је по Европи и Америци, а у биједи је умро у Паризу. Ево његове антиромантичне а сугестивне пјесме „Мрамор бијели“.

Лијепа Грчка! ... Твоя рамена у мрамору
И среће... Питам: шта бјеше с Хомером умним,
Што учише те да пјеваши са звијездама у хору?
Где ју је гроб? иш' кућа? — кажи! — макар шумним
Јадејовим валима, што у хексаметру бијеш —
Немирни ритмом, кажи — запиши у бијеле пјене!

Чаробна Грчка! — шта бјеше с Фидијом, што руком
Чудом те учише да стас сагибаши достојни
И ходиш као богови, знајући тијело духом?
Је ли у тајници нестао? А Милтијад у војни?
Грчка! — шта се збило с благим Аристидом,
Што учио те да прашташи, прогнао је пост'о?
А стари Фокион што славно битку доби под зидом
Прије по му отров пружи... а Сократ?
...Ох, Госпо

Плавоока, с ликом што Минерви је сличан...
— Зато су и руине твоје лијепе ко твоје лице.
Човјек их поздравља с радошћу, а прашта се са тугом,
Кидајући сићне и рошће љубичице,
Зато тек сузе тамо расту... * чиšta друго.

Чипријан Норвид

Попуните квадрат

7	+	-	=	5

Славље у Петровцу

Окићен заставама и цвијећем, град слављених је са добродошлицом дочекао грађане општине Будва и многобројне госте из Црне Горе и братских република

Спомен плоча у Лучицама

Сала хотела „Олива“ била је дупке пуна. Поред Пека Дапчевића и Ђока Пајковића били су присутни представници друштвено-политичких организација, ЈНА и културног живота

Новембарске награде примили су Жарко Драговић („Монтенегротурист“), Видо Копитовић (Мјесна заједница Петровац), Владимира Станишић („Пријатељ новине“), Светозар Радуловић (Основна школа „С. М. Љубишић“) и Љубо Урбани (градска музика)

Шпиро Срзентић открио је спомен-плочу у Лучицама

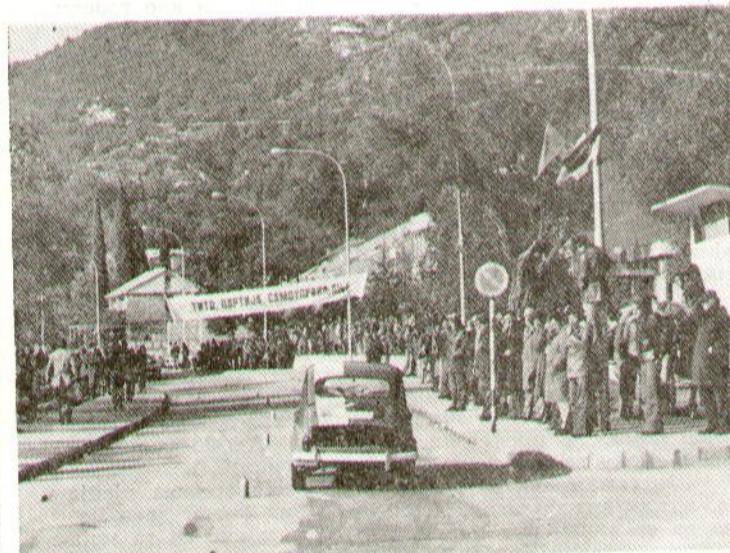
Марко Гргоровић, један од преживјелих комунара

Бисту Мирка Срзентића открио је Вукојица Бошковић, предсједник ССО Црне Горе

Слављу су присуствовали чланови породица и најближи сродници бораца палих у Народно-ослободилачком рату

Другог дана, 23. новембра, одржане су ауто-мото трке